

پول الکترونیکی یا دیجیتالی

پول الکترونیکی یا پول دیجیتالی، ارزش پولی واحدهای پول منتشره از سوی دولت یا بخش خصوصی است که به شکل الکترونیکی بر روی یک وسیله الکترونیکی قرار گرفته است. از زمان احساس نیاز بشر به مبادله و در نتیجه رواج پول کالایی تاکنون و همگام با پیشرفت‌های فناوری، ظهور شبکه پول و انواع کارت‌های بانکی به‌طور شگفت‌آوری متحول شده است. پول الکترونیکی در شرایط کنونی در عرصه بانکداری و نظم‌بخشی به سیستم اقتصادی ناگزیر از ورود به سیستم بانکداری الکترونیکی بوده و در این میان باید از اینترنت استفاده بهینه شود. طی سال‌های اخیر با پیشرفت فوق‌العاده فن‌آوری اطلاعات و گسترش دسترسی عمومی به اینترنت روش‌های پرداخت جدیدی مانند پول الکترونیکی از سوی بانک‌ها و سایر مؤسسات مالی عرضه شده که می‌رود تا تعریف پول را بیش‌ازپیش گسترش دهد. گسترش فزاینده استفاده از پول الکترونیکی، پیامدهای تجاری، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی قابل‌ملاحظه‌ای به همراه دارد. از نظر اقتصادی مهم‌ترین اثرات گسترش نشر پول الکترونیکی بر روی عرضه پول و سیاست‌های پولی بانک مرکزی حادث می‌شود، زیرا پول الکترونیکی با توجه به ویژگی‌هایش می‌تواند جانشین بسیار نزدیکی برای اسکناس و مسکوک تلقی شود.

پول الکترونیکی و ویژگی‌های آن

پول الکترونیکی یا پول دیجیتالی، ارزش پولی واحدهای پول منتشره از سوی دولت یا بخش خصوصی است که به شکل الکترونیکی بر روی یک وسیله الکترونیکی قرار گرفته و نوعی ابزار مالی الکترونیکی است که حداقل از عهده انجام همه وظایف پول برمی‌آید از این رو پول الکترونیکی می‌تواند جانشین بسیار نزدیکی برای پول بانک مرکزی باشد.

به‌طور کلی فرآورد‌های پول الکترونیکی را از نظر فنی می‌توان به دودسته تقسیم کرد:

- پول الکترونیکی مبتنی بر کارت‌های هوشمند و پول الکترونیکی مبتنی بر نرم‌افزار رایانه‌ای.
- فرآورده‌های پول الکترونیکی مبتنی بر کارت‌های هوشمند برای تسهیل پرداخت‌های باارزش کوچک در معاملات خرد در روز طراحی شده‌اند.

مهم‌ترین ویژگی پول الکترونیکی «فراملیتی و یا بی‌مرز» بودن آن است که خود نقش مهمی در اثرگذاری بر سایر متغیرهای اقتصادی ایفا می‌کند، پول الکترونیکی برخلاف اسکناس و مسکوک و دیگر وسایل مبادله امروزی مستلزم حضور فیزیکی پرداخت‌کننده و دریافت‌کننده وجه برای قطعیت پرداخت نیست زیرا موجودی پول الکترونیکی می‌تواند از طریق شبکه‌های رایانه‌ای در همان زمان انتقال یابد. رابطه بین بانکداری الکترونیکی و تجارت الکترونیکی یک رابطه دوسویه بوده و بانکداری الکترونیکی می‌تواند از طریق تجارت الکترونیکی قابلیت رشد و توسعه یابد.

در صورت نبود تجارت الکترونیکی، بانکداری الکترونیکی به تنهایی کارایی زیادی در سیستم اقتصادی نخواهد داشت. تجارت الکترونیکی در ساعات غیر اداری به کمک بانک‌ها می‌شتابد تا به صورت خودکار و فعال به گردش مالی خود بپردازند. با وجود تجارت الکترونیکی، حجم نقدینگی و گردش خودکار مالی بانک‌ها به شدت افزایش یافته و به چند برابر ارتقاء می‌یابد. جایگزینی پول الکترونیکی به جای اسکناس و مسکوک می‌تواند به نفع ناشرین آن‌ها، مصرف‌کنندگان و بازرگانان باشد. ناشرین از تأمین منابع مالی بدون بهره و یا بهره اندک که از محل باقیمانده موجودی پول الکترونیکی فراهم می‌شود منتفع خواهند بود. برای تجار نیز پذیرش پول الکترونیکی، هزینه‌ها را کاهش خواهد داد.

پرداخت‌هایی که از طریق سیستم‌های انتقال الکترونیکی صورت می‌پذیرند، از امنیت بالاتری نسبت به پرداخت‌ها به شیوه سنتی برخوردارند؛ زیرا دستگاه‌های انتقال الکترونیکی وجوه به گونه‌ای طراحی می‌شوند که احتمال دستبرد، سرقت، مفقود شدن، عدم انتقال و... به حداقل ممکن می‌رسد. کاهش رفت و آمدهای شهری و به تبع آن کاهش ترافیک و آلودگی محیط زیست از دیگر مزایای استفاده از بانکداری الکترونیکی است تا با استفاده بهینه از آن در فرصت‌های به وجود آمده در اقتصاد جهانی سهمیم شویم. برای مشتری بانک الکترونیکی مهم نیست که این بانک در کجای جهان قرارداد بلکه او به دنبال دریافت سرویس‌های مناسب است.

بانک الکترونیکی به منزله بانک جهانی است که مشتریان آن قادرند تا در هر نقطه از جهان با هر واحد پولی و با هر انگیزه‌ای در حوزه‌های اقتصادی حضوری فعال داشته باشند. با افزایش تعداد مشتریان و تنوع خدمات دیگر امکان انجام خدمت به صورت دستی برای بانک‌هایی که به شیوه سنتی اداره می‌شوند، وجود ندارد. یکی از مهم‌ترین پیامدهای مثبت گسترش استفاده از پول الکترونیکی افزایش کارایی مبادلات هست پول الکترونیکی به چند طریق به کارا تر شدن مبادلات کمک خواهد کرد.

اولاً: از آنجاکه هزینه نقل و انتقال پول الکترونیکی از طریق اینترنت نسبت به سیستم بانکداری موسوم (سنتی) ارزان تر است، در نتیجه مبادلات را ارزان تر خواهند کرد.

ثانیاً: اینترنت هیچ مرز سیاسی نمی‌شناسد، در نتیجه پول الکترونیکی نیز بدون مرز است؛ بنابراین هزینه انتقال پول الکترونیکی در داخل یک کشور با هزینه انتقال آن بین کشورهای مختلف برابر است لذا هزینه بسیار بالای کنونی نقل و انتقال بین‌المللی پول نسبت به نقل و انتقال آن در داخل یک کشور معین به طور قابل توجهی کاهش خواهد یافت. به نظر می‌رسد پول الکترونیکی بتواند بر موانعی همچون عدم مقبولیت عامه فائق آمده و با استقبال گسترده‌ای از سوی مصرف‌کنندگان و تجار روبرو شود.

نتیجه همه این اثرات توسعه فرصت‌های کسب و کار جدید و گسترش فعالیت‌های اقتصادی در اینترنت است، به طوری که حتی واحدهای اقتصادی کوچک نیز می‌توانند با مصرف‌کنندگان همه دنیا کالا و خدمات مبادله کنند. پیش از هر اقدامی باید توجه اولیه خود را معطوف به فرهنگ‌سازی و آگاه کردن مشتریان و مسئولان بانکی کرده تا شاهد به ثمر رسیدن هر نوع سرمایه‌گذاری و افزایش ارزش افزوده بوده و هر چه سریع‌تر به توسعه دست‌یابیم.